

Απόψεις

Μην πυροβολείτε τα πανεπιστήμια

Του Γ. Μπαμπινιώτη

ΑΝΑΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ
ΑΠΟ «ΤΟ ΒΗΜΑ»,
22/04/2012,

Είναι ενδιαφέρουσα η εμπειρία που βιώνει ένα εξωκοινοβουλευτικό πρόσωπο το οποίο καλείται να αναλάβει μια θέση υπουργικής ευθύνης για ορισμένο διάστημα. Είναι μια πρόκληση για προσφορά και συγχρόνως μια ριψοκινδύνευση του όποιου ονόματος έχει αποκτήσει με τη δουλειά του σε μια δοκιμασία πολλών ετών. Αυτή την εμπειρία βίωσε και βιώνει ο γράφων τις γραμμές αυτές και θέλει να τη μοιρασθεί με τους αναγνώστες του «Βήματος».

Δέχθηκα ξαφνικά ένα βράδυ την τιμητική πρόσκληση του πρωθυπουργού κ. Λουκά Παπαδήμου - ενός προσώπου για το οποίο τρέφω μεγάλη εκτίμηση - να αναλάβω το υπουργείο Παιδείας. Με την κυρία Διαμαντοπούλου είχα ήδη συνεργασθεί αρμονικά για μια πολύ σημαντική μεταρρύθμιση του Δυκείου και του συστήματος εισαγωγής στα ΑΕΙ (που είχε προκύψει κατά βάση από τον εθνικό διάλογο για την Παιδεία τον οποίο μού είχε εμπιστευθεί ο πρώην υπουργός Παιδείας κ. Άρης Σπηλιωτόπουλος). Ανέλαβα, λοιπόν, το υπουργείο με τη φιλοδοξία να προωθήσω αυτή την πολύ σημαντική για την Παιδεία μας αλλαγή αλλά και να βοηθήσω να επανέλθει ο διάλογος με τα πανεπιστήμια και να προχωρήσει η ομαλή εφαρμογή του νόμου.

Τα πράγματα εξελίχθηκαν διαφορετικά. Ο μεν νόμος για το Νέο Δύκειο και το νέο εξεταστικό σύστημα δεν στάθηκε δυνατό να προχωρήσει ελλείψει μιας ευρύτερης διακομματικής συμφωνίας, ενώ προέκυψαν προβλήματα και στην προσπάθεια (που είχε ήδη αρχίσει πολύ πριν από εμένα) εφαρμογής του νόμου της κυρίας Διαμαντοπούλου για τα ΑΕΙ.

Χρειάστηκε να αντιμετωπισθούν αμέσως δύο μεγάλα θέματα: το θέμα των πανελληνίων εξετάσεων που απασχολεί χιλιάδες ελληνικές οικογένειες και το θέμα των σχολικών βιβλίων, χωρίς τα οποία δεν μπορεί να λειτουργήσει ομαλά το σχολείο. Με έντονη καθημερινή προσωπική μου ενασχόληση, σε συνεργασία και με την αρμόδια υφυπουργό (την κυρία Χριστοφιλοπούλου), οι μεν εξετάσεις θα διεξαχθούν χωρίς κανένα πρόβλημα και τα βιβλία θα βρίσκονται στα σχολεία Ιούλιο και Δύγουστο.

Παράλληλα, προσπάθησα να προωθήσω την εφαρμογή του νόμου για τα ΑΕΙ σε συνεργασία και με τον αρμόδιο αναπληρωτή υπουργό (τον κ. Αρβανιτόπουλο). Πήρα την πρωτοβουλία και κάλεσα τους πρυτάνεις των πανεπιστημίων στο υπουργείο να συζητήσουμε τους τρόπους εφαρμογής και πιθανές δυσλειτουργίες που ανακύπτουν, ώστε να αποκατασταθούν ο διάλογος και ένα κλίμα εμπιστοσύνης που θα οδηγήσει στην ομαλή εφαρμογή του νόμου. Κατά τη συνάντηση προϋπόθεση για κάθε συζήτηση θεωρήθηκε το θέμα της άμεσης χρηματοδότησης των πανεπιστημίων μετά και από τις απώλειες που υπέστησαν τα αποθεματικά τους από το «κούρεμα», ώστε να μη διακόψουν τη λειτουργία τους. Συννοησαμε να συγκροτηθεί Ομάδα Εργασίας που μέχρι τα μέσα Μαΐου να εισηγηθεί πώς θα προχωρήσει χωρίς καθυστέρηση η εφαρμογή του νόμου. Από κοινού με τον κ. Αρβανιτόπουλο και τον ειδικό γραμματέα κ.

Παπάζογλου κρίναμε σκόπιμο να εισηγηθούμε (με τροπολογία) να ισχύσει μόνο για το τρέχον ακαδημαϊκό έτος η έγκριση του προϋπολογισμού των πανεπιστημίων από τις συγκλήτους και όχι από τα Συμβούλια που ούτως ή άλλως δεν έχουν ακόμη συγκροτηθεί, ώστε να βελτιωθεί το κλίμα συνεργασίας για την εφαρμογή του νόμου. Τη ρύθμιση αυτή μαζί με τη συγκρότηση Ομάδας Εργασίας εξαγγείλαμε σε κοινή συνέντευξη Τύπου.

Θύτες και θύματα της απαξίωσης

Η ενέργεια αυτή προκάλεσε πρωτοφανή πυρά εναντίον του γράφοντος από μικρή μερίδα του έντυπου και του ηλεκτρονικού Τύπου, σαν δήθεν προσπάθεια καταργήσεως του νόμου για τα ΑΕΙ! Αποσιωπήθηκε (εις βάρος της υπεύθυνης ενημέρωσης) το γεγονός ότι σε κανένα από τα είκοσι τέσσερα (24) πανεπιστήμια της χώρας δεν είχε καταστεί δυνατόν να εκλεγεί το προβλεπόμενο Συμβούλιο Διοίκησης, παρά μόνον σε επτά (από τα 16) ΤΕΙ! Στην πραγματικότητα - με ελάχιστες εξαιρέσεις - όσοι μίλησαν εναντίον της τροπολογίας (πολιτικοί, δημοσιογράφοι κ.ά.) συνδέονται με ένα κοινό χαρακτηριστικό και ελαφρυντικό: δεν έχει κανείς τους διαβάσει τον νόμο για τα ΑΕΙ! Έχουν μόνον ακουστά ότι καταργεί το πανεπιστημιακό άσυλο, ότι δεν θα ψηφίζουν πια οι φοιτητές και ότι κάτι άλλαξε στην εκλογή του πρύτανη. Εκεί εξαντλείται η γνώση τους. Το κυριότερο: Είναι όλοι θύτες αλλά και θύματα μιας συστηματικής απαξίωσης των πανεπιστημίων που καλλιεργήθηκε στην κοινή γνώμη για διάφορους λόγους και που ηγάζει αποκλειστικά από ορισμένα επεισόδια στα πανεπιστήμια με εκμετάλλευση του ασύλου (κατά κανόνα από εξωπανεπιστημιακούς). Δεν γνωρίζουν τι έργο επιτελείται στα πανεπιστήμια, τι δυναμικό υπάρχει σε καθηγητές και φοιτητές, και τι προσφέρει η ελληνική

επιστήμη. Το χειρότερο είναι ότι δεν κατανοούν ότι η απαξίωση αυτή, από όσους συστηματικά και αστόχαστα επιχειρείται, τραυματίζει πρώτα απ' όλα το όνειρο και τον αγώνα κάθε ελληνικής οικογένειας να δει το παιδί της να φοιτά στο ελληνικό δημόσιο πανεπιστήμιο που τιμούν και σέβονται. Παραβλέπουν επίσης ότι άξιοι πανεπιστημιακοί (με το 1/3 των αποδοχών των πολιτικών και κάποιων δημοσιογράφων) αγωνίζονται με το κεφάλι ψηλά από τη μια να διδάσκουν τεράστιους αριθμούς φοιτητών και από την άλλη να διεξάγουν σημαντική έρευνα. Οι απόφοιτοι των πανεπιστημίων μας δεν διαπρέπουν τυχαία στο εξωτερικό ως μεταπτυχιακοί φοιτητές ή ως καθηγητές σε μεγάλα ξένα πανεπιστήμια ή ερευνητικά κέντρα. Ενα πλήθος τμημάτων των πανεπιστημίων μας δεν έχουν τίποτα να ζηλέψουν από τα αντίστοιχα τμήματα του εξωτερικού και βρίσκονται ψηλά στις λίστες αξιολόγησης. Αν τα πανεπιστήμια ήταν πράγματι όπως προσπαθούν κάποιον να τα παρυσιάσουν (συνήθως άνθρωποι που δεν έχουν περάσει από αυτά ή είναι τελείως απληροφόρητοι), τότε όλοι οι επιστήμονες που σπουδασαν σ' αυτά και στηρίζουν τη χώρα σε διάφορους τομείς - δικαστές, εκπαιδευτικοί, γιατροί, μηχανικοί, επιστήμονες επαγγελματίες όλων των κλάδων και άλλοι που δραστηριοποιούνται στον επιχειρηματικό χώρο - θα ήταν από ακατάρτιτοι έως άχρηστοι! Και είναι η κοινωνία που πρέπει επιτέλους να αντιδράσει σε αυτή την απαξίωση των πανεπιστημίων. Τα πανεπιστήμια μας έχουν αδυναμίες, δυσλειτουργίες, κενά και προβλήματα. Ο νόμος για τα ΑΕΙ μπορεί πράγματι να λύσει αρκετά από αυτά και ως νόμος του κράτους δεν μπορεί παρά να είναι σεβαστός από όλα τα μέλη μιας συνταγματικής Πολιτείας από τους πανεπιστημιακούς κατεχόμενη. Χρειάζεται διάλογος με τις εκλεγμένες πανεπιστημιακές αρχές, που είναι και οι μόνες - όπως αποδεικνύεται

από τα πράγματα - που μπορούν να αναλάβουν την ευθύνη της εφαρμογής του νόμου. Αλλά οι εκλεγμένες πανεπιστημιακές αρχές, που είναι οι φυσικοί φορείς εφαρμογής του νόμου, καταργούνται από τον νόμο! Επιπλέον, επί ποινή λιμοκτονίας των πανεπιστημίων, η Πολιτεία απειλεί εκβιαστικά να διακόψει τη χρηματοδότησή τους, πράγμα που μπορεί να οδηγήσει σε κλείσιμο των πανεπιστημίων και σε ανεξέλεγκτες αντιδράσεις. Κι αυτό θα μπορούσε να έχει συμβεί κατά την προεκλογική περίοδο που τα πνεύματα είναι οξυμμένα. Απετράπη, ευτυχώς, από την απόφαση που πήρε η κυβέρνηση - με τα διαβήματα του γράφοντος στον Πρωθυπουργό και την κατανόηση που έδειξε ο κ. Παπαδήμος με δημόσια δήλωσή του - να χρηματοδοτήσει τα πανεπιστήμια τουλάχιστον μέχρι τον Ιούλιο, οπότε η νέα κυβέρνηση που θα προκύψει θα κληθεί να αντιμετωπίσει οριστικά το θέμα. Ετσι - μέχρι τον Ιούλιο - δεν θα ισχύσει η προβλεπόμενη απαγόρευση και θα διατεθούν στα πανεπιστήμια τα ανάλογα χρήματα από τον προϋπολογισμό τους. Η άρση μάλιστα αυτής της απαγόρευσης (κατά παρέκκλιση πάλι του νόμου που άλλα ορίζει) είχε ισχύσει για το 25% του προϋπολογισμού τους ήδη προτού αναλάβω το υπουργείο (χωρίς όμως και να έχουν εκταμιευθεί τα εγκριθέντα ποσά, τα οποία ο γράφων αποδέχτηκε και έστειλε στα ΑΕΙ).

«Η ύβρις προκαλεί πάντοτε τίσιν»

Αυτά για να γίνει αντιληπτό πόσο άδικες και αδικαιολόγητες ήταν οι πρωτοφανείς στην υπερβολή τους επιθέσεις που έγιναν στον υπουργό Παιδείας (και κατ'επέκταση στα πανεπιστήμια). Μήπως κάποιον πολιτικό ενοχλήθηκαν που είδαν εξωκοινοβουλευτικά πρόσωπα σε θέσεις υπουργικής ευθύνης; Αυτή ήταν η αφορμή που μίλησαν τόσο επιθετικά για θέματα για τα οποία

«Μην πυροβολείτε τα πανεπιστήμια»*

*Με αφορμή το ομότιτλο άρθρο του Γ. Μπαμπινιώτη

δεν έχουν ιδέα; Ωστόσο, διάλεξαν λάθος στόχο, γιατί προσωπικά - το έχω επανειλημμένως δηλώσει - δεν έχω πολιτικές βλέψεις ή φιλοδοξίες. Η μεγάλη σιωπηλή πανεπιστημιακή κοινότητα, που κατάφωρα αδικείται και απαξιώνεται από τέτοιους επικριτές, κρίνει, σταθμίζει και τιμωρεί. Η ύβρις προκαλεί πάντοτε τίσις.

Εύλογη ερώτηση: Και τι θα γίνει αν μικρές ομάδες συνεχίσουν να εμποδίζουν ακόμη και τις πρωταρχικές αρχές να διεξαγάγουν τις εκλογές για τα Συμβούλια; Εδώ αρχίζει η αποκλειστική ευθύνη των πρωταρχικών αρχών αλλά και ολόκληρης της πανεπιστημιακής κοινότητας. Υπάρχουν εσωτερικές διαδικασίες, το πειθαρχικό συμβούλιο των πανεπιστημίων που μπορεί να ελέγξει τους εκ του ασφαλούς παρανομούντες, για δε τους εξωπανεπιστημιακούς υπάρχουν οι νόμοι της Πολιτείας που ισχύουν για όλους τους πολίτες οι οποίοι δεν είναι φοιτητές. Το πανεπιστήμιο δεν διοικείται από αυτόκλητες μειοψηφίες, η δε στην πράξη κατακτημένη αυτοτέλεια των πανεπιστημίων γεννά και υποχρεώσεις αυτοπροστασίας.

Το λοιπόν, αδελφοί, μην πυροβολείτε τα πανεπιστήμια, τους πανεπιστημιακούς δασκάλους, τους φοιτητές μας και όποιον υπουργό Παιδείας πασχίζει να βοηθήσει, γιατί έτσι πυροβολείτε όχι μόνο χιλιάδες ελληνικές οικογένειες που έχουν τα παιδιά τους στα πανεπιστήμια, αλλά απαξιώνετε και το δυναμικό που μαζί με τους δασκάλους στις λοιπές βαθμίδες της εκπαίδευσης μπορεί να δώσει τη μόνη ελπίδα σ' αυτόν τον τόπο - μια καλύτερη Παιδεία.

Ο κ. Γεώργιος Μπαμπινιώτης είναι υπουργός Παιδείας, Διά Βίου Μέδουσα και Θρησκονόμος, Καθηγητής Γλωσσολογίας, πρώην Πρύτανης του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Του Γ. Π. Τριμπέρη

Με ενδιαφέρουν διαβάσαμε το άρθρο του Υπουργού Παιδείας και συναδέλφου Καθηγητή κ. Γ. Μπαμπινιώτη στο "Βήμα της Κυριακής" 22-4-12. Ένα από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά αυτού του άρθρου αποτελεί το γεγονός ότι για πρώτη ίσως φορά εκπρόσωπος κυβέρνησης, από τη θέση του Υπουργού Παιδείας, υποστηρίζει το έργο των δημόσιων πανεπιστημίων της χώρας και των λειτουργών τους οι οποίοι το παράγουν. Αξιοσημείωτη είναι επίσης και η αναφορά των συνθηκών, μισθοί πανεπιστημιακών, κρατικές δαπάνες για την Ανώτατη Εκπαίδευση, κάτω από τις οποίες παράγεται αυτό το σημαντικό εκπαιδευτικό, ερευνητικό και διοικητικό έργο.

Σε μια περίοδο κατά την οποία βασικοί τομείς, μέγιστης κοινωνικής σημασίας, όπως η Υγεία και η Παιδεία, και όχι μόνο, ασφυκτιούν λόγω της εφάρμοζόμενης «μνημονιακής» πολιτικής, οι επισημάνσεις του κ. Μπαμπινιώτη έχουν ασφαλώς ιδιαίτερη σημασία, παράλληλα με την πρόθεσή του για αποδέσμευση της ετήσιας χρηματοδότησης των Α.Ε.Ι. και τη δημιουργία επιτροπής με τη συμμετοχή πρυτάνων για τη διερεύνηση ουσιαστικά των αιτίων της μη εφαρμογής του Ν. 4009/11 από τα Α.Ε.Ι. και αναζήτησης τρόπων «εξομάλυνσης» των προβλημάτων αυτών.

Οι παραπάνω ενέργειες ή και προθέσεις του κ. Μπαμπινιώτη συνάντησαν την καθολική και έντονη αντίδραση των «μνημονιακών» πολιτικών δυνάμεων. Εκείνοι οι οποίοι, χωρίς την παραμικρή λαϊκή συναίνεση, δημιούργησαν την κυβέρνηση του δευτέρου μνημονίου, εκείνοι οι οποίοι αυθαίρετα και απολυταρχικά κατάργησαν κάθε εργασιακό δικαίωμα, εκείνοι οι οποίοι παραβιάζουν συστηματικά τις συνταγματικές επιταγές, επικαλούνται το γεγονός ότι ο νόμος της κ. Διαμαντοπούλου ψηφίστηκε από τη «μεγάλη»

πλειοψηφία της Βουλής των Ελλήνων και ζητούν την άκριτη εφαρμογή του και κατηγορούν τον κ. Υπουργό για συνεχιζόμενο ενδοτισμό. Απλά και μόνο γιατί έντιμα περιέγραψε την πραγματική κατάσταση αναφορικά με την ποιότητα του έργου των Α.Ε.Ι. της χώρας και γιατί αρνήθηκε να συσταθεί και να συνεχιστεί η εκβιαστική τακτική της κ. Διαμαντοπούλου.

Θεωρώντας ασφαλώς θετικές τις παραπάνω πρωτοβουλίες και εκτιμήσεις του κ. Μπαμπινιώτη, οφείλουμε να επισημάνουμε, παράλληλα, ότι στο συγκεκριμένο άρθρο του, δεν αναφέρεται πούθενά στο γεγονός ότι η εφαρμογή του νόμου αυτού θα αλλοιώσει δραματικά τον χαρακτήρα του δημόσιου Πανεπιστημίου, θα υποβαθμίσει την ποιότητα της εκπαίδευσης και της έρευνας, το υψηλό επίπεδό τους το οποίο αναδεικνύει και σωστά υπερασπίζεται ο κ. Υπουργός και ότι θα δημιουργήσει, στη θέση του πανεπιστημιακού δασκάλου, ένα αγοραίο κακέκτυπο. Δεν αναφέρεται ο κ. Υπουργός στον ορατό κίνδυνο της υποβάθμισης, αν όχι εξαφάνισης, των ανθρωπιστικών σπουδών, στον προσανατολισμό της έρευνας με σκοπό το κέρδος και όχι την προαγωγή της επιστήμης και πολύ περισσότερο την απομάκρυνσή της από την υπηρεσία των πραγματικών κοινωνικών αναγκών.

Η μέχρι πρότινος κυβερνητική επιχειρηματολογία για την ανάγκη αλλαγής του θεσμικού πλαισίου των Α.Ε.Ι. στηρίχθηκε στη σκοφαντική εκτίμηση ότι η Ανώτατη Εκπαίδευση δεν παράγει έργο ή ότι αυτό που παράγει είναι κακής ποιότητας. Και ότι ο νόμος αυτός έρχεται να αλλάξει αυτή την κατάσταση. Η εκτίμηση του κ. Υπουργού, για την ποιότητα του έργου που παράγεται στα Α.Ε.Ι. της χώρας από μόνη της αναιρεί τον βασικό λόγο δημιουργίας και φυσικά την απαίτηση εφαρμογής αυτού του νόμου, τουλάχιστον κατά την επίσημη κυβερνητική εκδοχή. Τέλος, αναφέρεται ο κ. Υπουργός στις «μικρές ομάδες αυτόκλητων μειοψηφιών» πανεπιστημιακών και όχι μόνο, οι οποίοι -οι πανεπιστημιακοί- «εκ του ασφαλούς παρανομούν» και οι οποίοι με ευθύνη των πρωταρχικών αρχών, κατά τη γνώμη του, πρέπει να οδηγηθούν σε πειθαρχικά ώστε να τιμωρηθούν όπως τους πρέπει. Φοβάμαι ότι οι επισημάνσεις αυτές

αναορίζουν με δραματικό τρόπο τις καλές προθέσεις του κ. Υπουργού. Το γεγονός ότι ΣΕ ΚΑΝΕΝΑ Α.Ε.Ι. ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ δεν έγιναν εκλογές συμβουλίων, δεν μπορεί να οφείλεται στην παρέμβαση κάποιων «μειοψηφιασ». Πρέπει να γίνει κατανοητό ότι είναι η πλειοψηφία της ακαδημαϊκής κοινότητας εκείνη που δεν δέχεται να εφαρμοστεί αυτός ο νόμος. Και ο λόγος είναι οι ολέθριες συνέπειες που θα έχει σε κάθε έκφραση της λειτουργίας των πανεπιστημίων. Πρέπει να γίνει κατανοητό ότι η ακαδημαϊκή κοινότητα στην πλειοψηφία της υπερασπίζεται σθεναρά τον κοινωνικό της ρόλο και αρνείται την εμπροσφυλοποίηση της παροχής γνώσης στα δημόσια πανεπιστήμια της χώρας. Η ακαδημαϊκή κοινότητα στην πλειοψηφία της αρνείται τη διάλυση των επιστημονικών αντικειμένων και τη μετάλλαξη των πανεπιστημιακών δασκάλων κάτω από τις επιταγές της περιφημής «αγοράς» και αυτών που την υπηρετούν.

Οι παραπάνω λόγοι και πλείστοι άλλοι τους οποίους αναλυτικά έχουμε αναφέρει από την ψήφιση αυτού του νόμου μέχρι σήμερα, θα πρέπει να οδηγήσουν στην ανασκόπηση της αδιάλλακτης κυβερνητικής στάσης για την εφαρμογή του νόμου 4009/11 και στην απόσυρσή του. Τα πραγματικά προβλήματα που αντιμετωπίζει η Ανώτατη Εκπαίδευση στη χώρα μας έχουν από καιρό αναδειχτεί από το πανεπιστημιακό κίνημα με ευθύνη και συστηματικότητα. Η πολιτεία αντί να προσπαθεί με κάθε μέσο να επιβάλλει αυτόν τον καταστροφικό νόμο πρέπει να τον αποσύρει, να μελετήσει και να συσταθεί με τις προτάσεις του πανεπιστημιακού κινήματος και να προσανατολίσει την πολιτική της στην κατεύθυνση της ενίσχυσης του δημόσιου χαρακτήρα της Εκπαίδευσης, της ολόπλευρης μόρφωσης και έρευνας που να αντιστοιχίζεται στις σύγχρονες εξελίξεις της επιστήμης και στις κοινωνικές ανάγκες, στην υπερασπίση της ελεύθερης διακίνησης των ιδεών.

Ο Γ. Π. Τριμπέρης είναι Καθηγητής στο Τμήμα Φυσικής Ε.Κ.Π.Α.